

Herren har virkelig stått opp!

Preken ved åpningsgudstjenesten for Kirkemøtet 2013

I Kristiansand domkirke 11. april

Ved biskop Stein Reinertsen

Dette hellige evangelium står skrevet hos evangelisten Lukas i det 24 kapitlet:

Samme dag var to disipler på vei til en landsby som heter Emmaus, seksti stadier fra Jerusalem, og de samtalte om alt det som var skjedd. Mens de nå snakket sammen og drøftet dette, kom Jesus selv og slo følge med dem. Men øynene deres ble hindret i å se, så de ikke kjente ham igjen. Han sa da til dem: «Hva er det dere går og snakker så ivrig om?» De stanset og så bedrøvet opp, og den ene, han som het Kleopas, svarte: «Du må være den eneste tilreisende i Jerusalem som ikke vet hva som er hendt der i disse dager.» «Hva da?» spurte han. «Det med Jesus fra Nasaret,» svarte de. «Han var en profet, mektig i ord og gjerning for Gud og hele folket. Men våre overprester og rådsherrer utleverte ham og fikk ham dømt til døden og korsfestet ham. Og vi som hadde håpet at det var han som skulle befri Israel! Dessuten: I dag er det alt tredje dagen siden dette hendte. Og nå har også noen kvinner blant oss gjort oss forvirret. De gikk ut til graven tidlig i dag morges, men de fant ikke hans kropp. De kom tilbake og fortalte at de hadde sett et syn av engler som sa at han lever. Noen av våre gikk da til graven, og de fant det slik som kvinnene hadde sagt, men ham selv så de ikke.»

Da sa han til dem: «Så uforstandige dere er, og så trege til å tro alt det profetene har sagt! Måtte ikke Messias lide dette og så gå inn til sin herlighet?» Og han begynte å utlegge for dem det som står om ham i alle skriftene, helt fra Moses av og hos alle profetene.

De nærmet seg nå den landsbyen de skulle til, og han lot som han ville dra videre. Men de ba ham inntrengende: «Bli hos oss! Det lir mot kveld, og dagen heller.» Da gikk han med inn og ble hos dem. Og mens han satt til bords med dem, tok han brødet, ba takkebønnen, brøt det og ga dem. Da ble øynene deres åpnet, så de kjente ham igjen. Men han ble usynlig for dem. De sa til hverandre: «Brant ikke hjertet i oss da han talte til oss på veien og åpnet skriftene for oss?» Og de brøt opp med en gang og vendte tilbake til Jerusalem. De fant der de elleve og vennene deres samlet, og disse sa: «Herren er virkelig stått opp og har vist seg for Simon.» Så fortalte de to om det som hadde hendt på veien, og hvordan de hadde kjent ham igjen da han brøt brødet. (Luk 24, 13-3)

Hvorfor skrev Lukas ned historien om Emmausvandrerne? I opplysningstiden var det en predikant som brukte denne historien til å tale over temaet: "Nytten av å gå spaserturer." Det er ikke et dårlig tema. Listen er lang over talsmenn for "Nytten av å gå spaserturer". Forfattere som Tomas Mann, Wirgina Wolf og filosofer som Aristoteles, Immanuel Kant og

ikke minst Søren Kierkegaard var alle ivrige talsmenn for å gå tur. Det er sundt både for helsen og ikke minst stimulerende for tanken.

Kierkegaard skriver i det kjente brevet til sin favorittniese Henriette Lund i 1947;

”Tap for all del ikke lysten til å gå: jeg går meg til det daglige velbefinnende hver dag og går fra enhver sykdom; jeg har gått meg til mine beste tanker og jeg kjenner ingen tanke så tung at man ikke kan gå fra den. *Når man således blir ved å gå, så går det nok.*»

”Nytten ved å gå spaserturer.” Men et lite spørsmål fra en ukjent mann som hadde slått følge med dem på veien, stanset vandringen deres på veien mot Emmaus. «Hva er det dere går og snakker så ivrig om?» Det gikk ikke bra med dem selv om de gikk. Det var noe de ikke kunne gå av seg og som ikke ville gå bort. Den vonde følelsen tok igjen over. ”De stanset og så bedrøvet opp.”

Fremtiden deres lå i ruiner. Han de hadde satt sin lit til hadde mislykkes, drept med skammens henrettelsesmetode, foran alles øyne. I vår uvitenhet sier vi ofte lite smarte ting. Kleopas hadde ikke peiling på hvem han snakket med. Derfor sa han: «Du må være den eneste tilreisende i Jerusalem som ikke vet hva som er hendt der i disse dager.»

Mer feil kunne han ikke tatt. Men hadde han bare utelatt et lite ord, hadde han hatt sine ord i behold:

«Du må være den eneste tilreisende i Jerusalem som **vet** hva som er hendt der i disse dager.»

Kleopas stod ikke overfor en uvitende person, men Han som kjenner alt. Dramaets hovedperson. Gud selv som ble menneske for vår skyld.

Nå starter en spennende samtale med han som har den fulle oversikten. Vi kjenner ikke replikkene, men vi kjenner temaet. Vandringssmannen viser dem hvordan Skriften, Det gamle testamentet, forteller hvorfor Kristus måtte lide og dø for vår skyld. Hendelsene i Jerusalem de siste dagene var ikke en plan som endte i katastrofen, men en del av Guds frelsesvilje for å vinne oss tilbake til seg. Det var derfor Jesus ble menneske.

Temaet for årets kirkemøte er Folkekirke-Kirkefolk. Å være Folkekirke-Kirkefolk er å samles om Ordet. Det er interessant at Jesus velger Skriften som inngangsport til å vise at påsken ikke var et nederlag. Medvandrerer kunne jo bare ha åpnet disiplenes øyne og sagt: ”Se på meg! Her er jeg! Dødens beseirer.” Men han går via skriften for å se dybden i det som er skjedd og for å gi oss et bilde av hvor høyt Gud elsker.

Noen vers etter vår tekst skriver Lukas at Jesus, før han sender disiplene ut som vitner i verden, igjen gjør det samme. Han viser dem at alt som stod skrevet om Kristus måtte oppfylles: ”Da åpnet han deres forstand, så de kunne forstå skriftene (Luk 24,45)”. Det skjer noe i omgangen med Skriften: «Brant ikke hjertet i oss da han talte til oss på veien og åpnet skriftene for oss?»

Folkekirke-kirkefolk uten samlingen om Ordet er utenkelig. For det er på apostlenes og profetenes grunnvoll at kirken er bygd, med Jesus som hjørnesteinen (Efes 2,20).

Utenkelig er også Folkekirke-kirkefolk uten samlingen rundt bordet. «Bli hos oss! Det lir mot kveld, og dagen heller,» var disiplenes bønn til han de trodde de ikke kjente. Under måltidet vekkes på nytt minnene. Men nå er det gode minner som kommer opp: "Og mens han satt til bords med dem, tok han brødet, ba takkebønnen, brøt det og ga dem. Da ble øynene deres åpnet, så de kjente ham igjen."

Denne hendelsen preger Kristiansand Domkirkes albertavle. Tittelen på albertavlen, som er malt av Eilif Peterssen, er naturligvis "Emmausvandrerne." Mye tyder på at Hans Jæger og Edvard Munch kan ha vært modeller for to av figurene i bildet, uten at vi vet hvem som er hvem. Det spiller heller ingen rolle. De er jo bare representanter for oss mennesker, for deg og meg. Det kunne jo vært vi som var malt på albertavlen, og poenget hadde vært det samme.

For midt i vår tro står et måltid, som et minne om hva som skjedde i Jerusalem. Men ikke minst: Måltidet er et møte med den korsfestede og oppstandne Jesus. Et møte som for oss er like virkelig og nær som det var i et hus i den lille landsbyen Emmaus. I sin store visdom og kjærlighet har Gud gitt oss noe konkret å holde oss til.

Forfatteren Graham Green har i sin sterke roman "Makten og æren." en fantastisk replikkveksling om dette måltidet. Boken handler om en katolsk prest i Mexico. Handlingen er lagt til 1920 årene hvor den katolske kirken i Mexico ble utsatt for en massiv forfølgelse. Prestene ble drept. Bokens hovedperson er den eneste presten som er igjen i et landområde. Men han er langt fra å være en helgen. Han gjør heller ikke forsøk på å være det. Whisky-prester ble slike som han spottende kalt. Flasken var den viktigste drivkraften i livet hans. Sine prestelige plikter forsømmer han. Mange av de som ber ham hjelp avviser han og han gjør mange dumme valg.

Nettet snører seg etter hvert til rundt presten, og han blir til slutt tatt av sin forfølger. Forfølgeren kalles bare løytnanten. Han er en meget nidkjær og idealistisk tjener av systemet. De er på vei til politistasjonen hvor presten vil få sin dom, at han skal henrettes ved skyting. På grunn av uvær, må de søke tilflukt i et lite skur. Her sitter de og prater sammen.

- "Likevel er du redd for litt smerte nå," sa løytnanten onskapsfullt og så på hendene hans.

- "Ja, men jeg er ingen helgen," sa presten. "Jeg er ikke engang en modig mann." Han så nervøst opp. Dagslyset kom tilbake. Det var ikke nødvendig med det andre lyset lenger. Snart ville det være klart nok til at de kunne ta fatt på den lange tilbakeveien. Han følte trang til å fortsette å snakke, til å forsinke starten, om det så bare var noen minutter. - Han sa: "På den måten er vi også forskjellige. Du kan ikke arbeide for din sak uten å være et godt menneske selv, og det kommer ikke alltid til å være gode mennesker i partiet deres, og så kommer den gamle utsultingen og brutaliteten og pengegriskheten til å vende tilbake. Men det spiller ingen særlig rolle at jeg er en kujon – og alt det andre. Jeg kan gi de andre Gud i munnen likevel – og jeg kan gi dem Guds tilgivelse." (s.188)

Folkekirke-kirkefolk: Vi samles rundt bordet: "Vi får Gud i munnen." "Den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus har nå gitt oss sitt hellige legeme og blod som han gav til soning for alle våre synder."

Øynene ble åpnet for disiplene. Med det ble føttene satt i bevegelse. Samme kveld søker de tilbake til fellesskapet i Jerusalem. Der møtes de av den samme tro som de hadde fått etter at Jesus hadde satt hjertene i brann da han utla skriftene og åpnet øynene deres under måltidet. Lukas forteller hvilke ord Emmausvandrerne ble møtt med:

De fant der de elleve og vennene deres samlet, og disse sa: «Herren er virkelig stått opp og har vist seg for Simon.»

Folkekirke-kirkefolk: Vi samles i troen på at "Herren er virkelig stått opp." Det er kjernen i vår tro og vår felles tro. Paulus skriver derfor til menigheten i Roma: "For hvis du med din munn bekjenner at Jesus er Herre, og i ditt hjerte tror at Gud har oppreist ham fra de døde, da skal du bli frelst (Rom 10,9)." Troen på oppstandelsen bærer oss og samler oss. Vi tror og bekjenner at midt i blant oss er den oppstandne Jesus Kristus, i dag 11. april 2013 i Kristiansand domkirke.

C.S. Lewis, som også var en vandrer, en som gikk mange spaserturer, sier det slik:

"Jesus har ved sin oppstandelse brutt opp en dør som har vært stengt siden det første menneske døde. Han møtte dødens fyrste, kjempet mot ham og beseiret ham. Og av den grunn er alt blitt annerledes. Dette er begynnelsen på den nye skapning, et nytt kapittel i den kosmiske historie er begynt."

Oppstandelsen endrer alt. Som folkekirke-kirkefolk har vi fått et oppdrag. Jesus bruker verbet "å gå" når han gir det. "Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler." Det er vår vandring som folkekirke-kirkefolk. Troen kan vi ikke holde for oss selv. Vi må gi den videre. Troen skal deles med vår neste i både ord og praktisk nestekjærlighet. For en kirke må ikke være seg selv nok. Og med oss går han som gikk sammen med Emmausvandrerne, enten troens øye ser det, eller han er skjult for våre øyne.

En gang tar vår vandring slutt, men det betyr ikke slutten.

Familien ønsket at jeg skulle dele hennes historie med flere. Kreften hadde herjet i kroppen i lang tid. Det hadde vært mange nedturer og noen oppturer. Men nå gikk det mot slutten av livet. Vi var samlet ved sykesengen og snakket sammen om den siste tiden som nå lå foran. Da spør jeg: "Hva tror du skjer når du dør?" Hun ser rett på meg og et smil brer seg over ansiktet hennes, et ansikt som er preget av langvarig kamp mot sykdommen. Da kommer de sterkeste ordene jeg har hørt om vårt håp fordi "Herren er virkelig stått opp". Hun sa disse uforglemmelige ordene: "Jeg tror at jeg kommer til et sted hvor jeg er velkommen."

Et sted hvor jeg er velkommen. Må ikke det også være kjennetegnet på en sann folkekirke: "Et sted hvor jeg er velkommen."

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var, er og blir en sann Gud fra evighet og til evighet. Amen